Schneider . De Callimachi Operum Tabula . 1862

DE

CALLIMACHI OPERUM TABULA

QUAE EXTAT APUD SUIDAM

COMMENTATIO.

SCRIPSIT

OTTO SCHNEIDER,
PH. DR.

GOTHAE 1862.

De Callimachi operum tabula quae extat apud Suidam commentatio.

I.

Quum alias saepe multum mihi Suidae locus qui est de Callimachi vita et operibus negotii facessivit, tum nuper admodum non semel illusit me et transvorsum egit quum in digerendis poetae fragmentis occupatus, ut fidem solverem pridem datam, ad suum quodque Callimachi opus revocare studebam. nam neminem constat pleniorem dedisse eius operum indicem quam Suidas dedit vol. II, 1. p. 45 seq. ed. Bernh.: *ἔστιν αὐτῷ τὰ γεγραμμένα βιβλία ὑπὲρ τὰ ωʹ. — τῶν δὲ αὐτοῦ βιβλίων ἐστὶ καὶ ταῦτα· Ἰοῦς ἄφιξις, Σεμέλη, Ἄργους οἰκισμοί, Ἀρκαδία, Γλαῦκος, Ἐλπίδες, Σατυρικὰ δράματα, Τραγῳδίαι, Κωμῳδίαι, Μέλη, Ἶβις· ἔστι δὲ ποίημα ἐπιτετηδευμένον εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν εἴς τινα Ἶβιν, γενόμενον ἐχθρὸν Καλλιμάχου, ἦν δὲ οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ Ἀργοναυτικά· Μουσεῖον, Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν, ἐν βιβλίοις κʹ καὶ ρʹ, Πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν κατὰ χρόνους καὶ ἀπ' ἀρχῆς γενομένων διδασκάλων, Πίναξ τῶν Δημοκρίτου γλωσσῶν καὶ συνταγμάτων, Μηνῶν προσηγορίαι κατὰ ἔθνος καὶ πόλεις, Κτίσεις νήσων καὶ πόλεων καὶ μετονομασίαι, Περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν, Περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἰταλίᾳ θαυμασίων καὶ παραδόξων, Περὶ μετονομασίας ἰχθύων, Περὶ ἀνέμων, Περὶ ὀρνέων, Περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ ποταμῶν, Θαυμάτων τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων συναγωγή.* Transcripsit haec Eudocia, quae ex hoc fonte Violarium suum irrigare solebat, p. 269., nisi quod paululum variato ordine praeter Ibin omisit etiam haec: *πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν κατὰ χρόνους κ. ἀπ. ἀ. γ. διδασκάλων, περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν, περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἰτ. θαυμασίων καὶ παραδόξων.* Nimirum noluit prudens mulier in eandem quam Suidas incurrere reprehensionem. ecquis enim non increpet stuporem hominis, qui non solum una cum tabula *τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων* memoraverit *ἀναγραφὴν τῶν διδασκάλων* (i. e. poetarum scenicorum et dithyrambicorum), sed etiam libro *περὶ τῶν ἐν οἰκουμένῃ ποταμῶν* alieno loco addiderit syntagma *περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν*, item praeter *συναγωγὴν θαυμάτων τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων* praepostere etiam librum *περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἰταλίᾳ θαυμασίων καὶ παραδόξων* nominaverit? Vel haec profecto ita sunt comparata, ut, sive ipse hanc tabulam composuit Suidas sive ab alio quopiam in hunc modum compositam descripsit, propter nimiam istam negligentiam et inscitiam non tantum auctoritatis tabula habere videatur, quam tuto sequare. Sed ne quid dissimulem, tertium restat hoc, ut ab homine aliquanto vetustiore et doctiore quam Suidas fuit tabula prudenter et curiose scripta, ab isto inepte et negligenter descripta putetur esse. Quod si fuerit, non erit cur fidem denegemus tabulae, modo demonstrari simul possit in omni ista incuria et stultitia Suidam via tamen ac ratione processisse. nam detecta ratione qua usus est in depravando indice simul via patefacta erit ad emendandum. Atque haec ita esse liquido putamus demonstrari posse.

Ac primum quidem non ipsum Suidam hanc librorum Callimacheorum tabulam composuisse vix cupiat sibi demonstrari qui probe cognitum habet qua ratione quibusve usus auxiliis Suidas grande istud

volumen confecerit. qui nondum habet, vel ei tamen facillime poterit persuaderi nullum umquam Callimachi librum suis oculis vidisse et legisse Suidam, ut tabulam illam componere non potuerit. Quum enim septuagies locis Callimacheis usus sit, inter hos locos primum XXII vel XXIV sunt quos ab aliis quoque videmus usurpatos iisque quorum copiis Suidam multum profecisse ita constat ut nulla possit vel levissima esse dubitatio. velut ex scholiis Aristophaneis, quae diligenter tractans Suidas impudenter despoliavit (cf. Godofredi Bernhardy „comment. de Suidae lex." p. XLVII.), descripsit fragmentum 41 editionis Ernesti vel Blomfieldi, a quibus petendi sunt rei testimonia, nam ipsi non addemus nisi ubi ab illis aut nulla sunt aut non omnia data. iudidem descripsit fr. 42. 82, 2 (schol. Pac. 835.). 92 (schol. Nub. 232. et Ran. 58.). 216. 227. 232 (schol. Pac. 259.). 279., item hymn. in Iov. 39 (Suid. s. *ἀγορανομίας* coll. schol. Acharn. 724.). Deinde ex scholiis Sophocleis, quae et ipsa Suidas studiose legit et excerpsit (cf. Bernhardy l. l. p. XLVIII.), desumpsit fr. 83 (Suid. s. *Μοῦσαι καλαί* coll. schol. Oedip. Col. 1621.). 124. 142. 210. 273. 290 (Suid. s. *ἱλαώτατον ὕδωρ* coll. schol. novit. Aiac. 374., nisi hic potius schol. Hom. Il. *α*, 98. *β*, 825. secutus est). Tum e scholiis Homericis — nam his quoque ille utebatur. cf. Bernh. p. XLIX. — manarunt fr. 46. 290 (de quo etiam aliter statui posse modo diximus). 308 (schol. Il. *τ*, 382. adde Choerobosc. in Theodos. p. 197, 20. Etym. Gudian. p. 350, 19. coll. Bloch. ad Etym. Magn. p. 936., ne memorem Etym. apud Cramer. Anecd. Parisin. IV, p. 79.). 428 (schol. Hom. Od. ξ, 199.). Tum ex Harpocratione habet fr. 1., ex Athenaeo fr. 50., ex Constantini Cephalae Anthologia Epigr. 2, 2 (Suid. s. *λέσχη*) et Epigr. 26, 5 (Suid. s. *ὑμεῖς ὦ Μεγαρεῖς*, nisi de hoc aliter statuendum propter Photii memoriam, Lex. p. 618 seq.). nam etiam hos legit Suidas. conf. Bernh. p. XLIII., p. LIV., p. LX. — Sed de Photio, quocum communia sunt Suidae quae habet s. *Φάσηλις* (p. 468. Ern. = p. 218. Blomf. coll. Phot. p. 641, 21.) et s. *ἃ ἅ* (fr. 323. coll. Phot. p. 4. add. Hesych. s. *ἅ*. schol. Platon. p. 393. Bekk., Apollon. Dysc. de adverb. p. 567, 31., Ioann. Alex. de tonos. p. 31, 9.), disceptari potest ipsumne Suidas patriarcham legerit et exscripserit, quod Bernhardy l. l. p. XLIV. et Cobetus in Mnemosyn. IX, p. 413 seq. putabant, an eundem atque ille auctorem secutus sit, quae Mauritii Schmidt sententia fuit in Iahnii annal. vol. LXXXI et LXXXII, p. 481 seqq.

Rursus alii sunt loci Callimachei numero XVII quos praeter Suidam habet etiam Etymologicum quod dicitur Magnum. cuius auctor quum non transcripserit Suidam — nam saepe quae Etym. Magn. habet multo sunt doctiora —, quis dubitet quin uterque ex eodem fonte hauserit in multos illo rivulos per saecula diducto, praesertim quum iisdem poetae locis passim etiam alii usi sint grammatici et videatur usus esse Hesychius, qui interdum omisso Callimachi loco et nomine eam tamen glossae formam posuit quam apud poetam inducrat, ut *ἄλλικα* habet e fr. 149., *ἐκόησεν* e fr. 53., *κολουραίῃ* (ita enim corrigendum) e fr. 66., quae a lexicographis doctissimis, unde Hesychius pendet, sine dubio Callimacheorum locorum testimonio firmata erant. Sed omnes illos apponamus locos Suidae et Etymologico Magno communes: fr. 44 (coll. Hesych. s. *ἁρμοῖ* et Herodian. apud Eustath. ad Homer. Iliad. p. 140, 13.). fr. 51 (coll. Cram. Anecd. Ox. II, p. 376., Choerob. in Theodos. p. 256. et p. 360.). fr. 53 (coll. Ammon de diff. p. 136., Hellad. ap. Phot. Bibl. p. 531, 13., Hesych. s. *ἐκόησεν*). fr. 66 (coll. Tzetz. ad Lycophr. 494. et 1322., Hesych. s. *ἀρπίδες* et *κολουρίῃ*). fr. 110 (cf. Hesych. s. *δανάκῃ*). fr. 131. fr. 149 (cf. Hes. s. *ἄλλικα*). fr. 178 (Suid. s. *λάκτιν*, quem Bentl. omisit, coll. Hes. s. *λάκτις*). fr. 182 (add. Etym. Gud. p. 472, 17. et schol. Eurip. Troad. 20.). fr. 184 (add. Etym. Gud. p. 574, 20., Bekker. ad Etym. Magn. p. 448, 38., Philemon. Osanni p. 210., Hesych. s. *ψυθός*, coll. Heraclid. apud Eustath. ad Il. p. 452, 22. et 1562, 4.). fr. 238 (coll. Hesych. s. *ἄστρις*). fr. 245. fr. 249. fr. 307 (cf. Etym. apud Gaisf. ad p. 824, 48.). fr. 338. (Etym. Magn. p. 17, 49., quo plenius est Etym. Paris. ap. Cramer. Anecd. Paris. IV, p. 94.). fr. 459 (cf. Suid. s. *κᾶλα παλαίθετα*. Etym. apud Gaisf. ad p. 486, 36. coll. Cramer. Anecd. Paris. IV, p. 53., Hesych. s. *κᾶλα*, Phot. et *συναγωγ. λέξεων χρησίμων* s. *καλά*). hymn.

in Iov. 59 (ap. Suid. s. ἐπιδαίσιος οἶκος coll. Etym. Magn. p. 358, 43., Gudian. p. 199, 11., Cramer. Anecd. Oxon. II, p. 434.). — Quae autem inter Suidam et Etymologici auctorem intercedit ratio, eadem ad scholiastam Pindari pertinere videtur a quo servatum fragm. 48 attingit Suidas s. παναρκέος, sed attingunt etiam grammatici, Apollon. Dyscol. de adverb. p. 549. et 573., item Ioann. Alex. p. 37, 7. coll. Etym. Magn. p. 607, 23., Eustath. ad Il. p. 122, 10. et 630, 25., Epimerism. Homer. in Cramer. Anecdot. Oxon. I, p. 443, 27., Choerobosc. in Theodos. p. 853, 10., unde coicias hoc fragmentum in grammaticorum scholis celebratum fuisse. idem cadit in fr. 84 (coll. Ioann. Alex. p. 32, 9.) et fr. 311 (coll. Ioann. Alex. p. 37, 12. et p. 38, 23., Etym. Voss. ap. Gaisf. ad Etym. Magn. p. 311, 40.). atque ea quoque quae cum scholiasta Apollonii Rhodii communia Suidae sunt, fr. 49. et 59., ex eodem uterque hausisse videtur fonte. ac vide Hesych. s. σῦφαρ et s. στάδιος χιτών.

Enumeravimus Callimachi locos XLVI ab aliis etiam praeter Suidam adhibitos quos hunc aliorum debere industriae partim certissimum est, partim admodum probabile. Qua in re si quando Suidas integriores quam reliqui locos apposuit — quamquam saepe etiam habet minus integros —, non mirum hoc, quum Suidae credibile sit puriores ac largiores manasse fontes quam sunt quibus nos hodie utimur, postquam insequentium saeculorum languor et socordia largissimas veterum grammaticorum copias omittendo coartando discerpendo ad hanc exilitatem redegit, mox ingruens undique barbaries vel harum reliquiarum magnam partem sivit interire. Quod qui consideraverit ne iis quidem glossis, quas Callimacho Suidas vindicat solus, alii autem lexicographi afferunt poetae testimonio non apposito, in hunc modum voluerit abuti, ut inde quidem apparere dicat Suidam integra Callimachi opera tractasse. Atque obstant interdum rationes sane quam graves. velut solus quidem Suidas Callimachi versus frustulum servavit hoc (fr. 429.): τοῦτο γὰρ αὐτῇ κωμῆται κάλτον περαγέες, addens κωμήτας esse γείτονας. at quum Photius quoque habeat glossam hanc: κωμήτης, γείτων —, non dubium est quin uterque usus sit Aelii Dionysii copiis, cuius λέξεων plurimas inesse Photii et Suidae lexicis, item Συναγωγῇ λέξεων χρησίμων in Bachmanni Anecdot. I, p. 3 seqq. docte nuper demonstravit Cobetus in Mnemosyn. X, p. 50 seqq., postquam de Photio dudum idem monuerunt Meineke ad Menandr. p. 278. et Ritschl „de Oro et Orione" p. 34. Idem iudicandum de fr. 299 (coll. Phot. s. σέβας—ἔκπληξις et auct. Συναγωγῆς λ. χρ. p. 362, 18.). fr. 303 (coll. Phot. s. περιδέξιος, ὁ καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἐργαζόμενος, et Συναγ. p. 337, 30.). fr. 350 (coll. Phot. s. Μαραθών). fr. 511 (coll. Phot. s. κολιάς). porro idem statuendum de fr. 302 (coll. Συναγ. p. 202, 8.), de fr. 304 (coll. Συναγ. p. 140, 15. nam erravit Suidas quum scriberet ἀράχνη, θηλυκῶς τὸ ὕφασμα· Καλλίμαχος· ἔργον ἀράχνα, non intelligens ille ἀράχνα genetivum esse nominis ἀράχνης. praeterea in Συναγ. non παρὰ Καλλίᾳ, sed παρὰ Καλλιμάχῳ scribendum videtur), postremo de fr. 313 (coll. Συναγ. p. 242, 11.). Sequantur aliquot Callimachi glossae a Suida allatae, quae ἀδεσπότως feruntur apud Hesychium: fr. 288 (coll. Hes. s. ἄστυρον). fr. 289 (H. s. δάνα). fr. 301 (H. s. ἀπ' οὔατος). fr. 309 (H. s. γέντα). fr. 310 (H. s. ἐλελεῦ). fr. 312 (H. s. ἐπικλινής). fr. 339 (H. s. ἀμιθρεῖν). fr. 340 (H. s. ἀπιστώ). fr. 345 (H. s. νοσάμενος). Lavacr. Pallad. 87 (Suid. s. ὤλασε coll. Hesych. s. v., nisi hic quidem Suidas ex schol. Hom. Il. χ, 261. hausit nostris aliquanto plenioribus).

Ergo haec quoque quis affirmaverit ipsum potius Suidam invenisse integra legentem Callimachi opera quam aliis qui legerint accepta referre? Iam restant Callimachi loci VI, quorum praeter Suidam alium quemquam mentionem vel levissimam fecisse demonstrari hodie nequit, fr. 43. 71. 144. 344. 427. et hymn. in Del. 305 (cf. Suid. s. Ὠλήν). Quamquam vel hic numerus imminuendus etiam est. nam fr. 71. ex deperdito Aeliani de providentia libro excerptum esse iure statuunt (cf. Bernhardy II, 2. p. 757.), et quae sub Ὠλήν Suidas habet ad historiam literariam pertinent, in qua enarranda quem auctorem Suidas secutus sit postea docebimus. Ex quatuor autem quae relinquuntur fragmentis si quis probare voluerit ab ipso Suida Callimachi opera esse lecta, quot putabit sibi assensuros esse? Certe

1*

nemo assentietur, nisi si prius probabiliter demonstratum sit, qui fieri potuerit, ut, quum multo plura reliquis omnibus grammaticis Suidas legerit scilicet Callimachi opera, tamen inde fere non attulerit nisi quae apud illos quoque legantur. Et ut hymnos Suidas legerit, quorum, si voluisset, potuit ei copia esse, quum hodieque supersint, — ut legerit Hecalen et Aetia, quae ad Anastasii certe imperatoris tempora perdurarunt (cf. Suid. s. *Μαριανός*), — quis Suidam credat oculis suis vidisse et in tabulam rettulisse *Ἰοῦς ἄφιξιν*, *Σεμέλην*, *Γλαῦκον*, *Μουσεῖον*, tot alia Callimachi opera, quorum praeterquam in tabula illa nullum vel tenuissimum apud alios scriptores vestigium extat, ut mature videantur e doctorum hominum manibus memoriaque excidisse atque interiisse?

II.

His omnibus adducimur, ut ab antiquo aliquo grammatico operum Callimacheorum tabulam compositam, a Suida autem perverse excerptam putemus. excerptam dixi, non descriptam. aliter enim intelligi nequit quomodo factum sit, ut praeter alia in illa tabula desiderentur *ἐλεγεῖα*, quo in genere olim princeps habebatur Callimachus, tum *Αἴτια*, *Ἑκάλη*, alia, quorum item apud veteres magna laus erat et frequens memoria. Sed quamvis prave Suidas in excerpendo versatus sit, vel sic tamen de integrae tabulae forma quaedam haud indigna scitu neque inutilia assequi coniectura possumus. Fuit enim secundum literarum ordinem sive *κατὰ στοιχεῖον*, ut veteres loquuntur, composita, non ita tamen, ut omnium deinceps vocum elementorum, sed unius primae literae ut ratio habita sit. Ita conformatum fuisse Helladii lexicon constat, quod Photius Biblioth. cod. 145. dicit *οὐ κατὰ πάσας τὰς συλλαβὰς τὴν τοῦ στοιχείου τάξιν φυλάττειν, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν ἄρχουσαν.* deinde ita conformatas habemus etiamnunc Erotiani glossas Hippocrateas, Moeridis *λέξεις Ἀττικῶν καὶ Ἑλλήνων*, Theoduli sive Thomae Magistri eclogam vocum Atticarum, Orionis Thebani etymologicon, alia lexicographorum opera (cf. Ritschl praef. ad Theodul. p. XVI.). Porro eadem lege Athenaeus VII, p. 282 seqq. composuit piscium indicem, XI, p. 782 seqq. catalogum vasorum potatoriorum, et ut aliis omissis addam quae magis ad rem pertineant, ad eandem normam habemus Aeschyli dramatum indicem factum in scholiis Mediceis p. 9. Dind., item Euripidis in marmore Albano (cf. Welkeri Tragodumen. I, p. 444. et Boeckhii „Corp. Inscript. Graec." III, p. 831.), item librorum Theophrasteorum indicem qui extat apud Diogenem Laert. V, 424—8., de quo accurate nuper disputavit Usener, „Analect. Theophrast." p. 13 seqq. Sed omnium maxime cum nostra causa coniunctum hoc est, quod etiam aliorum aliquot scriptorum indiculos operum qui apud Suidam leguntur eadem lege compositos habemus. Velut s. *Λυκόφρων* haec legimus apud Suidam: — *εἰσὶ δὲ αἱ τραγῳδίαι αὐτοῦ Αἰόλος, Ἀνδρομέδα, Ἀλήτης, Αἰολίδης, Ἐλεφήνωρ, Ἡρακλῆς, Ἱκέται, Ἱππόλυτος, Κασσανδρεῖς, Λάιος, Μαραθώνιοι, Ναύπλιος, Οἰδίπους α', β', Ὀρφανός, Πενθεύς, Πελοπίδαι, Σύμμαχοι, Τηλέγονος, Χρύσιππος.* et s. *Φιλοκλῆς Πολυπείθους*: — *ἔγραψε τραγῳδίας ρ', ὧν ἐστι καὶ ταῦτα· Ἠριγόνη, Ναύπλιος, Οἰδίπους, Οἰνεύς, Πρίαμος, Πηνελόπη, Φιλοκτήτης.* et s. *Ἀριστοφάνης*: — *δράματα αὐτοῦ μδ'. ἅπερ δὲ κεκράγαμεν* (i. e. „hodieque legimus". cf. Meinek. „Comic. Graec." I, p. 560.) *Ἀριστοφάνους δράματα ταῦτα, Ἀχαρνεῖς, Βάτραχοι, Εἰρήνη, Ἐκκλησιάζουσαι, Θεσμοφοριάζουσαι, Ἱππεῖς, Λυσιστράτη, Νεφέλαι, Ὄρνιθες, Πλοῦτος, Σφῆκες.* quae propterea etiam memoria dignissima sunt, quoniam aperte docent non ipsum Suidam hos composuisse indiculos. Qui quum in toto condendo lexico ea lege usus sit, ut non vulgarem et ab omnibus receptum literarum ordinem sequatur, sed glossas secundum leges *ἀντιστοιχίας* ordinet, cuius haec est ratio, ut ex sonorum affinitate et ad docendam vocum rectam pronuntiationem hoc se ordine literae excipiant: *α, β, γ, δ, αι, ε, ζ, ει, η, ι, ϑ, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, ω, π, ρ, σ, τ, οι, υ, φ, χ, ψ* (cf. Bernhardy „Comm. de Suid. lex." p. XXXVI seqq.) —, non est credibile in eius modi condendis operum indiculis Suidam a consuetudine sua recessurum et *Εἰρήνην* positurum fuisse ante *Ἐκκλησιαζούσας*, et *Θεσμοφοριαζούσας* ante *Ἱππεῖς*, item in Lycophronis tragoediarum indice *Αἰόλον* ante *Ἀνδρομέδαν*, et

Οἰδίπουν ante *Ὀρφανόν*, aut in Philoclis dramatum tabula *Οἰδίπουν* et *Οἰνέα* ante *Πρίαμον*. Ab eodem autem auctore cui illa Suidas debet etiam hos indiculos factos putabimus, qui et ipsi *κατὰ στοιχεῖον* compositi sunt: Suid. s. *Ζήνων* — *ἔγραψεν Ἔριδας, Ἐξήγησιν τῶν Ἐμπεδοκλέους, πρὸς τοὺς Φιλοσόφους, περὶ Φύσεως.* et s. *Κηφισόδωρος* — *ἔστιν αὐτοῦ τῶν δραμάτων Ἀντιλαΐς, Ἀμαζόνες, Τροφώνιος, Ὗς.* et s. *Κλεοφῶν* — *τῶν δραμάτων αὐτοῦ Ἀκταίων, Ἀμφιάραος, Ἀχιλλεύς, Βάκχαι, Δεξαμενός, Ἠριγόνη, Θυέστης, Λεύκιππος, Περσίς, Τήλεφος.* et s. *Κράτης* — *δράματα αὐτοῦ εἰσιν ζ', Γείτονες, Ἥρωες, Θηρία, Λάμια, Πεδῆται, Σάμιοι.* et s. *Πλάτων Ἀθηναῖος, κωμικός* — *δράματα αὐτοῦ κη' ταῦτα· Ἄδωνις, Ἀφ' ἱερῶν, Γρῦπες, Δαίδαλος, Ἑορταί, Ἑλλὰς ἢ Νῆσοι, Εὐρώπη, Ζεὺς κακούμενος, Ἰώ, Κλεοφῶν, Λάιος, Λάκωνες ἢ Ποιηταί, Μέτοικοι, Μύρμηκες, Μαμμάκυθος, Μενέλεως, Νῖκαι, Νὺξ μακρά, Ξάνται ἢ Κέρκωπες, Περιαλγής, Ποιητής, Πείσανδρος, Πρέσβεις, Σοφισταί, Συμμαχία, Σκευαί, Σύρφαξ, Ὑπέρβολος, Φάων.* et s. *Φόρμος* — *ἔγραψε δράματα ζ', ἅ ἐστι ταῦτα· Ἄδμητος, Ἀλκίνους, Ἀλκυόνες, Ἰλίου πόρθησις, Ἵππος, Κηφεὺς ἢ Κεφάλαια, Περσεύς.*

Verum in his vel transcribendis vel excerpendis qua Suidas utebatur diligentia et accuratione, ab ea longissime aberat, Callimacheorum operum indicem quum excerpebat. Nihilo tamen secius vel nunc quis non agnoscat eandem istam de qua modo diximus ordinandorum titulorum legem in horum certe librorum Callimacheorum ordine: *Ἰοῦς ἄφιξις, Ἄργους οἰκισμοί, Ἀρκαδία, Γλαῦκος, σατυρικὰ δράματα, Ἶβις, Μουσεῖον, Πίνακες τῶν — διαλαμψάντων κ. τ. λ., Πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν — διδασκάλων, Πίναξ τῶν Δημοκρίτου γλωσσῶν κ. τ. λ., μηνῶν προσηγορίαι, κτίσεις νήσων καὶ πόλεων κ. τ. λ., περὶ τῶν — ποταμῶν, περὶ τῶν — θαυμασίων καὶ παραδόξων.* nam quod in *Ἄργους οἰκισμοί* e prima voce, ex altera in *Ἰοῦς ἄφιξις* et in *μηνῶν προσηγορίαι* statuimus pendere ordinem, fortasse non sine causa cuipiam videar dicere in *ἄφιξις, Ἄργους, προσηγορίαι* principalem esse tituli vim, unde iure pendeat ordo. quamquam a tanta subtilitate veteres *πινακογράφους* invenio fuisse alienos. velut qui Theophrasti librorum indicem *κατὰ στοιχεῖον* concinnavit (cf. Diogen. Laert. 5, 42 seqq.) *ἐπιτομὴν τῆς Πλάτωνος πολιτείας* non posuit s. π, sed s. ε, quamquam *ἀναλυτικῶν ἐπιτομήν* habet s. α, *νόμων ἐπιτομήν* s. ν, *περὶ φυσικῶν ἐπιτομήν* s. φ, et ne quis eum primae cuique titulorum voci praecipuam tribuisse vim dicat, ipse cavit titulo qui est *περὶ παιδείας βασιλέως* posito s. β, et qui est *περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν* posito s. ζ, ut in his non rationem, sed arbitrium regnasse appareat. cuius rei hoc quoque documentum est, quod supra Platonis fabulam *Ἀφ' ἱερῶν* (i. e. *αἱ ἀφ' ἱερῶν γυναῖκες*) s. α positam videmus. Eodem autem iure dicam an arbitrio et libidine Callimachi *περὶ τῶν — θαυμασίων καὶ παραδόξων* libros s. π, non s. θ, et *κτίσεις νήσων καὶ πόλεων* s. π, non s. ν collocatos censebimus, cui rei congruens est quod postea videbimus, Timesithei tragoediam quae inscripta erat *Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης* apud Suid. s. *Τιμησίθεος* in tabula non s. κ, sed s. π collocatam, quoniam potior, opinor, videbatur Pollux, nam „*Κάστωρ μὲν θνητός, θανάτου δέ οἱ αἶσα πέπρωται, Αὐτὰρ ὅ γ' ἀθάνατος Πολυδεύκης, ὄζος Ἄρηος*". quamquam apud alios Castor ita praevaluit, ut fratrum par Castores appellarentur, velut a Plinio hist. nat. 7, 86. 10, 121. 34, 23. 35, 27, 71, 93. Postremo quum, si quis hoc forte nesciat, *δράματος* nomen ad tragoedias etiam et comoedias pertineat, mirum non est quod tria haec genera iunctim posita videmus. — Tametsi autem in his excerpendis titulis Suidas literarum ordinem servavit, tamen et turbasse eum videtur quum illis *Σεμέλην, Ἐλπίδας, μέλη* alieno loco interponeret, et post librum qui *περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἰταλίᾳ θαυμασίων καὶ παραδόξων* inscribitur titulos quosdam voluit extra ordinem vagari, quorum partem ob aliam quoque causam habere quo offendant initio diximus. Utrumque igitur genus contumax et refractarium videamus quomodo crimine expediendum sit.

Ac primum disputabimus de ultimis, quae non aliunde esse neque a Suida apposita neque a docto aliquo lectore assuta, sed ex eadem tabula qua reliquos titulos a Suida esse alieno loco adiecta mihi quidem certissimum est. Morem enim in eius modi excerpendis tabulis fuisse Suidae invenio, ut, si quando indicem aliquem percurrens carpsisset inde atque delibasset quae optima scituque dignissima

viderentur esse nec tamen finito negotio satis multa se dedisse putaret, ut idem denuo insisteret iter adiceretque extra ordinem quae in novo hoc cursu notabilia invenisset. Cognoscitur autem iste Suidae mos ex iis potissimum quae s. *Θεόφραστος* habet: *βιβλία αὐτοῦ πάμπλειστα, ὧν καὶ ταῦτα· Ἀναλυτικῶν προτέρων γ΄, Ἀναλυτικῶν ὑστέρων ζ΄, Ἀναλύσεως συλλογισμῶν, Ἀναλυτικῶν ἐπιτομή, Ἀνηγμένων τόπων, περὶ λίθων, περὶ φυτῶν, περὶ μετάλλων, περὶ ὀδμῶν καὶ ἄλλα.* Haec enim aperte sunt ex Theophrasteorum librorum indice eo ducta quem apud Diogenem Laert. extare diximus, sed paulo ibi sunt emendatius scripta. et priora quidem integra Suidas transtulit, mox autem laboris pertaesus titulis LIII omissis ad librum *περὶ λίθων* transvolavit, deinde quum iterum omisisset titulos XLV et ad libros *περὶ φυτικῶν ἱστοριῶν* et *περὶ φυτικῶν αἰτιῶν* pervenisset, ne hoc quidem a se impetrare potuit homo negligentissimus, ut utrumque hunc titulum describeret integrum, sed in unum conflavit scribendo *περὶ φυτῶν*. iam vero quum finito excerpendi negotio vereretur, ne qui *πάμπλειστα* Theophrastum scripsisse professus esset, parum digna tanto tulisse hiatu putaretur, paululum regressus est ac denuo excerpsit titulos *περὶ μετάλλων* et *περὶ ὀδμῶν*, qui ut nunc res est extra cancellos egressi libere vagantur. Sed eiusdem moris etiam alia multa in Suidae opere vestigia cernuntur, ut s. *Φρύνιχος Ἀθηναῖος κωμικός· — δράματα αὐτοῦ ἐστι ταῦτα· Ἐφιάλτης, Κόννος, Κωμασταί, Σάτυροι, Τραγῳδοὶ ἢ Ἀπελεύθεροι, Μονότροπος, Μοῦσαι, Μύστης, Ποάστριαι, Σάτυροι*, ubi quae ultimum titulum omisit Eudocia tacite correxit Suidae errorem, qui pronus erat bis eadem festinantius percurrenti. adde s. *Ἀπολλοφάνης· — δράματα αὐτοῦ Δάλις, Ἰφιγέρων, Κρῆτες, Δανάη, Κένταυροι.* et s. *Ἀραρώς· — ἔστι δὲ τῶν δραμάτων αὐτοῦ Καινεύς, Καμπυλίων, Πανὸς γοναί, Ὑμέναιος, Ἄδωνις, Παρθενίδιον.* et s. *Διογένης ἢ Οἰνόμαος· — δράματα αὐτοῦ Ἀχιλλεύς, Ἑλένη, Ἡρακλῆς, Θυέστης, Μήδεια, Οἰδίπους, Χρύσιππος, Σεμέλη.* et s. *Διοκλῆς· — δράματα αὐτοῦ Θάλαττα, Μέλιτται, Ὄνειροι, Βάκχαι, Θυέστης β΄.* et s. *Στράττις· — τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἐστι ταῦτα· Ἀνθρωπορραίστης, Ἀταλάντη, Ἀγαθοὶ ἤτοι Ἀργυρίου ἀφανισμός. Ἰφιγέρων, Καλλιππίδης, Κινησίας, Λιμνομέδων, Μακεδόνες, Μήδεια, Τρωΐλος, Φοίνισσαι, Φιλοκτήτης, Χρύσιππος, Παυσανίας, Ψυχασταί.* et s. *Τιμησίθεος· — δράματα αὐτοῦ Δαναΐδες β΄, Ἕκτορος λύτρα, Ἡρακλῆς, Ἰξίων, Καπανεύς, Μέμνων β΄, Μνηστῆρες, Ζηνὸς γοναί, Ἑλένης ἀπαίτησις, Ὀρέστης, Πυλάδης, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης.* et s. *Φιλύλλιος· — τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἐστιν Αἰγεύς, Αὔγη, Ἄντεια (ἑταίρας ὄνομα), Δωδεκάτη, Ἡρακλῆς, Πλύντριαι ἢ Ναυσικάα, Πόλεις, Φρεωρύχος, Ἀταλάντη, Ἑλένη.* Sed nolo plura conquirere, quum vel his satis mihi videar probasse, quae in Callimacheorum operum tabula post titulorum ordines procedant inordinata et incomposita, ea et ipsa olim ordinatim ivisse et a Suida demum in alienum locum esse detrusa. Quae ubi in pristinum et suum locum restituerimus, quid aliud quam depravantis librarii peccata corrigemus? An Suidas, qui de suo dedit nihil, sed quaecunque in hoc quidem genere habet descripsit omnia, plus praestiterit librario aliquo, cuius errores ubi fieri potest corrigere critici officium est? Non est autem admodum difficile illos de quibus agitur titulos in suum restituere locum. nam quum „*περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ ποταμῶν*" aperte fuerit universi operis communis titulus, cuius operis partes erant non solum liber *περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν* a Suida enumeratus, sed etiam liber *περὶ τῶν κατ' Ἀσίαν ποταμῶν*, cuius scholiasta Apollonii Rhodii I, 1165. mentionem facit, putabimus et universi voluminis et singulorum eius librorum titulos eodem loco enumeratos ab auctore tabulae fuisse, quem ad modum post *πίνακα τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν ἐν βιβλίοις κ΄ καὶ ρ΄*, qui generalis universi operis titulus est, adiectum videmus singularem libellum qui inscribebatur *πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν κατὰ χρόνους καὶ ἀπ' ἀρχῆς γενομένων διδασκάλων*, item, ni fallor, alium cui titulus erat *πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν φιλοσόφων.* Nam ut de philosophis quoque in grandi isto volumine Callimachum egisse per se verisimillimum est (et instituisse eum ubicunque fecit de philosophis disputationem apparet vel ex Athenae. VI, p. 252. C.), ita parum habet fidei Suidas Callimachum affirmans p e c u l i a r i volumine praeter Democriti syntagmata etiam glossas eius enumeravisse, quod in Homero quidem, ut qui in omnium manibus esset, mature factum esse non miramur, sed illis temporibus

factum esse in Democrito, quem praeter philosophos non admodum multi tum videntur attigisse, parum credibile putamus esse habemusque in ea re assentientem nobis Bernhardyum, histor. liter. Graec. II, 2. p. 639. ed. II. itaque corruptum putamus eum locum cum eodem Bernhard. ad Suid. II, 1. p. 46. et Heckero „Comm. Callim." p. 3. et Meinekio ad Callim. p. XV. extr., a quorum tamen iudicio nostrum ita discrepat, ut non librarios, sed ipsum Suidam in culpa fuisse putemus, qui male contraxerit quae ita plene scripta erant ab eo unde tabulam desumpsit: *πίναξ [καὶ ἀναγραφὴ τῶν φιλοσόφων, ἐν οἷς καὶ περὶ] τῶν Δημοκρίτου γλωσσῶν καὶ συνταγμάτων*, quibuscum conferri iubemus quae Suidas habet s. *Μάρκελλος Σιδήτης· — οὗτος ἔγραψε δι' ἐπῶν ἡρωικῶν βιβλία ἰατρικὰ μβ', ἐν οἷς καὶ περὶ λυκανθρώπου.* Itaque in ea magni voluminis parte qua de philosophis Callimachus exposuit enumeravit etiam ut par erat Democriti libros et obiter de insolito et glossematico eius dicendi genere admonuit, quem ad modum etiam Aristophanem Byzantium in commentariis quos in Callimachi hos *πίνακας* scripsit fecisse videmus. cf. Diogen. Laert. X, 13. et Athenae. IX, p. 408. F. apud Nauck. de Aristoph. Byz. fragm. p. 250 seq. ne quis autem eius modi observationem factam miretur in aliqua tabula, quae nihil praeter nudos titulos habere soleat, concedimus hoc a tabularum natura alienum esse, sed excusationem habere infra docebimus. atque similiter Ibidis memoriae adiecta legimus haec: *ἔστι δὲ ποίημα ἐπιτετηδευμένον εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν εἴς τινα Ἶβιν, γενόμενον ἐχθρὸν Καλλιμάχου, ἦν δὲ οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ Ἀργοναυτικά.* ubi, quod obiter moneo, me non intelligere fateor, quo iure *Ἶβιν* editores scripserint litera grandiore, quasi proprium esset nomen. imo scribendum *εἴς τινα ἶβιν*, „in quendam quasi ibin", de quo pronominis indefiniti usu cf. Schoemannum ad Plutarch. Ag. p. 73.

Sequitur *θαυμάτων τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων συναγωγή*, quae quum sine dubio praeter alios libros singulares complecteretur etiam *τὰ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἰταλίᾳ θαυμάσια καὶ παράδοξα* vel potius suo quemque loco positum in eo volumine librum *περὶ τῶν ἐν Πελ. θαυμασίων καὶ παραδόξων* et librum *περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ θαυμασίων καὶ παραδόξων* (nam hic quoque non est dubium quin duos titulos Suidas male inter se coniunxerit), aperte generalis iste titulus locum sibi vindicat ante titulum qui est *περὶ τῶν ἐν Πελ. — θαυμασίων καὶ παραδόξων* i. e. s. litera *π*. Sed in hunc locum quominus restituatur, obstare videtur quod in generali isto titulo litera *π* non apparet ita, ut illum locum tueri possit. Verum enim vero etiam hic Suidae illam negligentiam et libidinem grassatam esse vel eo cognoscitur, quod Stephanus Byzantius s. *Κραννών* p. 382, 3. Mein. citat Callimachi non *Θαύματα*, sed *Θαυμάσια*, qui titulus proxime accedit ad singulorum librorum tituli formam hanc ab ipso Suida proditam: *περὶ τῶν — θαυμασίων καὶ παραδόξων*, eaque similitudo suadet, ut in communem totius voluminis titulum ex singulorum titulo librorum recipiamus etiam „*καὶ παραδόξων*". Atque hoc quidem probari etiam aliunde potest. Antigonus enim Carystius qui dicitur cap. CXXIX. (144.), p. 92. Westerm. Cyrenaeum Callimachum fecisse dicit *ἐκλογὴν τῶν παραδόξων*, unde excerpturum se promittit quae memoratu digna videantur. quem librum Westermannus praef. Paradoxogr. p. X. a *θαυμάτων τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων συναγωγῇ* non diversum fuisse statuit. iniuria quidem. nam quae ex ecloge ista excerpta dedit mirabilia Antigonus, non sunt secundum regiones concinnata ut Suida teste fuerunt in *συναγωγῇ*, sed primum memorantur quae memorabilia sint *ἐν θαλάττῃ*, deinde quae habeant *ποταμοὶ καὶ κρῆναι* memorabilia, tum quae *λίμναι*, quae *ὕδατα*, quae *πῦρ*, quae *λίθοι*, quae *φυτά*, denique quae *ζῷα*, in unoquoque autem genere singulae res *κατὰ στοιχεῖον* enumeratae fuisse videntur (cf. inprimis cap. CXXXIII—CXXXVI.). quae dispositio quum non videatur ab Antigono demum profecta esse, qui in eis quae aliunde atque e Callimacho sumpsit nullo certo utatur ordine, apertum est diversos fuisse libros *συναγωγήν* et *ἐκλογήν* atque revera Antigono ad manus fuisse non grande istud Callimachi volumen, sed aliquam sive ab ipso Callimacho, ut Antigonus statuit, sive, quod quidem magis credo, ab alio aliquo inde factam eclogen, cui quum inscriptum fuerit *τῶν παραδόξων ἐκλογή*,

etiam integri unde fluxit operis titulo vindicat *παραδόξων* nomen a Suida omissum solita negligentia, cuius etiam hoc documentum est, quod suae aetatis usum loquendi (cf. Ritschl „de Oro et Orione" p. 80.) secutus scripsit *εἰς ἅπασαν τὴν γῆν* — *ὄντων* vel pro *ἐν ἁπάσῃ τῇ γῇ* vel, quod ego vetustum tabulae auctorem dedisse putaverim, *ἐφ' ἅπασαν τὴν γῆν*.

Dehinc praevertamur ad librum *περὶ μετονομασίας ἰχθύων* videamusque huic quem locum in tabula assignemus. qua in re percommode accidit, ut Athenaeo uti duce possimus, VII, p. 329. A. Is enim, *Καλλίμαχος*, inquit, *ἐν ἐθνικαῖς ὀνομασίαις γράφει οὕτως· „Ἐγκρασίχολος, ἐρίτιμος· Χαλκηδόνιοι. τριχίδια, χαλκίς, ἴκταρ, ἀθερίνη". Ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας φησίν· „Ὄζαινα, ὀσμύλιον· Θούριοι. ἴωπες, ἐρίτιμοι· Ἀθηναῖοι"*. quibuscum ubi a Suida proditum titulum *περὶ μετονομασίας ἰχθύων* contenderimus, facile apparebit in eo libro Callimachum piscium nomina ita enumerasse, ut apud singulas gentes alios pisces aliter *μετονομασθῆναι* doceret. Quo perspecto facile pro se quisque concedet post *ἀθερίνη* apud Athenaeum excidisse gentis nomen. Sed hoc nunc demum video a Meinekio mihi praereptum. at aliud ille nobis reliquit corrigendum. neque enim dubitari potest, quin istud „*ἐν ἄλλῳ μέρει*" et ipsum ad *ἐθνικὰς ὀνομασίας* referendum sit, quarum ista verba eam significant partem quae complectebatur piscium nomina ab *ō* litera incipientia. iam vero quum non posteriore demum loco Callimachus enumeret piscium nomina, sed idem faciat etiam priore, patet aut *καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει* cum scripsisse aut verba ista „*καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας*" statim post „*ἐν ἐθνικαῖς ὀνομασίαις*" collocasse. atque alterius huius coniecturae aliquid accedit momenti eo, quod liber Laurentianus B certe post *μέρει* omittit *καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας*. Ita vero aliquanto etiam planius illud fit, quod vel propter nimis generale *ἐθνικῶν ὀνομασιῶν* nomen credibile est, in eo libro non de piscibus solum exposuisse Callimachum, sed aliarum etiam rerum *μετονομασίας* disputasse. Inter has autem res *ἀνέμους* quoque fuisse i. e. voluminis de *ἐθνικαῖς ὀνομασίαις* conscripti partem etiam librum *περὶ ἀνέμων* vel potius *περὶ ὀνομασίας ἀνέμων* fuisse (tantum enim hic quoque, puto, brevitatis studio Suidas dandum censuit, in ista praesertim libri *περὶ μετονομασίας ἰχθύων* vicinitate) fidem faciunt nostrae hae rationes pinacographicae, quibus nunc iam vel pertinacioris homines ingenii aliquid speramus tributuros esse. Nam quum in novissimo hoc agmine inde ab *μετονομασίᾳ ἰχθύων* positi tituli et ipsi servent literarum ordinem praeter titulum *περὶ ἀνέμων*, Suidamne credibile est tantum huic rei tempus impendere voluisse, ut ab libro *περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ θαυμασίων* relapsus ad literam *ī* (i. e. ad *ἐθνικὰς ὀνομασίας*) denuo ad initium tabulae et literam *ā* (i. e. ad titulum *περὶ ἀνέμων*) relaberetur, an praestat putare in tabula librum *περὶ ἀνέμων* revera eodem loco atque *περὶ μετονομασίας ἰχθύων* libellum fuisse positum utpote communi *ἐθνικῶν ὀνομασιῶν* titulo quodam quasi vinculo ei coniunctum? Itaque quum *περὶ ἀνέμων* liber ad glossographicum genus pertinuerit, non iam causa est ulla, cur cum Bernhardyo „Eratosthen." p. 165. dubitemus num Callimacho Bentleius iure assignaverit librum *περὶ ἀνέμων*, utpote quum ab physicis ille abhorruerit. — Ceterum praeter piscium et ventorum etiam aliarum rerum nomina in *ἐθνικῶν ὀνομασιῶν* libro enumerata eadem ratione fuisse non est improbabile. illud autem probari non posse putamus, quod Blomfield p. 219 extr. coniecit, etiam librum *περὶ ὀρνέων* eodem pertinuisse, cuius quum XV ad minimum locos a scriptoribus servatos habeamus, nullus tamen est qui glossographum eo libro egisse Callimachum doceat, sed omnes ostendunt physicum, qui cum naturali historia, si quidpiam, nihil coniunxerit nisi mythicam historiam. Itaque ut *ἐθνικὰς ὀνομασίας* una cum partibus suis (*περὶ μετονομασίας ἰχθύων* et *ἀνέμων*) in tabula reponimus s. *ī*, ita *περὶ ὀρνέων* titulum iure referemus ad literam *ō*.

Sed postquam in ordinem coegimus titulos qui eum subterfugerant, videamus quid illis faciendum sit, quos priorum ordinem titulorum disturbare monuimus, *Σεμέλην, Ἐλπίδας, μέλη*. Eos autem in alienum se insinuasse locum negamus, sed pristinum putamus servasse etsi deletis a Suida titulis quibus illi adhaerebant, ut saepe videmus ex totius aedificii ruina extantes aliquot parietum particulas collapsisque

ad quas annitebantur columnis locum tamen diu tuentes, quarum particularum qui usus olim fuerit nunc vix coniectura assequare. Atque iam intelleximus Suidam, dum priore impetu per Callimachi librorum tabulam fertur, titulo qui est *περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν* pepercisse, sed delevisse tunc quidem quocum ille coniunctus fuit titulum *περὶ τῶν ἐν οἰκουμένῃ ποταμῶν*. Eadem igitur ratione ante *Σεμέλην* a Suida omissum putamus maioris titulum voluminis, cuius *Σεμέλη* pars fuerit, privo illa titulo instructa. Ad quodnam autem volumen pertinuerit etsi in cassum quaerimus, quum nihil iam habeamus cui legitima coniectura superstrui queat, ponamus tamen, non quo quicquam inde collecturi simus, sed ut certe rationem non decsse rei demonstremus, ad *Αἴτια* pertinuisse Semelen. eius enim heroinae ex inferis *ἀναγωγὴν* novimus (cf. Plutarch. quaest. Graec. 12.) nono quoque anno Delphis celebrari solitam fuisse post ipsos Apollinis Pythii festos illos dies quibus deus fingebatur ob interfectum draconem fugiens ad *τὰ Τέμπη* et, quum lustratus esset, redux laurum inde reportans. quo de quum a Callimacho expositum sit in *Αἰτίων* libro quarto, ut probavimus „Prolegom. in Callimachi *Αἰτίων* fragm." p. 4., potuit sane ibidem *Σεμέλη* locum habere. — Deinde quoniam *Ἐλπίδες* interiacent inter *Γλαῦκον* et *δράματα*, illis quaerendus generalis quidam titulus est qui et ipse incipiat sive a litera *γ* sive a *δ*. Eum si „*διθύραμβοι*" fuisse dico, hoc quoque non aliam habere vim volo atque qualem exemplis tribuere solemus non ex ipso quidem communi vitae usu repetitis, sed affabre tamen fictis. fingi autem illud a nobis non temere inde patet, quod Callimachum videmus ad pleraque poesis genera animum appulisse atque adeo tragoedias et comoedias si non scaenae, at elegantiorum tamen hominum museis scripsisse. Atque idem vel post Callimachi aetatem in dithyrambo scribendo consilium secutus est Theodoridas, Euphorionis poetae aequalis (cf. Meinek. „Analect. Alex." p. 18.), de quo videndus Bernhardy „Histor. lit. Graec." II, 1. p. 677. ed. 2. = p. 556. ed. 1.). et ne quis *Ἐλπίδων* titulum a dithyrambo putet alienum esse, meminerit *Δεῖπνον* dithyrambum a Philoxeno factum. — Postremo dicendum de *μέλεσι*, quae vox quum paulo generalior sit, a Suida patet praetermissum nomen aliquod definitum, quo illius notio circumscribebatur, idque ita comparatum, ut cum hoc compositus titulus locum ibi invenire potuerit. tale autem est *ἐρωτικά*, et tametsi *ἐρωτικὰ μέλη* scripsisse Callimachum aliunde non testatum habemus, ipse tamen ni fallor poeta testis est, cuius inter fragmenta sunt quae satis certo huc referas, velut fr. CXCI.

> *τόν με παλαιστρίταν ὀμόσας θεὸν ἑπτάκις φιλῆσαι.*

et fr. CXVI.

> *ἔνεστ' Ἀπόλλων τῷ χορῷ· τῆς λύρης ἀκούω·*
> *καὶ τῶν Ἐρώτων ᾐσθόμην, ἔστι κἀφροδίτη.*

et fr. CXVIII.

> *ἡ παῖς ἡ κατάκλειστος,*
> *τὴν οἵ φασι τεκόντες*
> *εὐναίους ὀαρισμοὺς*
> *ἔχθειν ἶσον ὀλέθρῳ.*

His profligatis paulo emendatiorem ante oculos ponamus non integram quidem tabulam, sed exiguam illius particulam eam quam Suidas descripsit, in qua quantam iacturam fecerimus vel eo patet, quod Callimachi libros plus DCCC fuisse Suidas praefatur. et quamquam in iis etiam singulos qui in quoque volumine coniuncti erant libros numeratos fuisse putamus, vel sic tamen certum est Suidam praetermisisse plurimos. quorum nos si qui forte aliunde innotuere, nullum tamen tabulae reddemus, nec quicquam omnino addemus nisi ubi ad intelligendam rem necessarium sit. ea autem additamenta ubi certa sunt, uncinis rotundis, ubi incerta, quadratis circumscripta voluimus. praeterea asteriscos posuimus ubi titulos quosdam a Suida omissos esse vel ex ipsa re manifestum vel aliunde certum est.

Ἰοῦς ἄφιξις.

[*Αἴτια α' β' γ' δ'.*]

[*περὶ ἀγώνων.*]

* * * * * *

* * * * * *

* * * *Σεμέλη.*

Ἄργους οἰκισμοί.

Ἀρκαδία.

Γλαῦκος.

* * * * * * *

[*Διθύραμβοι.*]

Ἐλπίδες.

Σατυρικὰ δράματα. τραγῳδίαι. κωμῳδίαι.

[*Ἐρωτικὰ*] *μέλη.*

* * * * * * *

(*Ἐθνικαὶ ὀνομασίαι.*)

περὶ μετονομασίας ἰχθύων.

περὶ (μετονομασίας) ἀνέμων.

* * * * * * *

Ἶβις. ἔστι δὲ ποίημα ἐπιτετηδευμένον εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν εἴς τινα Ἶβιν, γενόμενον ἐχθρὸν Καλλιμάχου· ἦν δ' οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ Ἀργοναυτικά.

* * * * * * *

Μουσεῖον.

* * * * * * *

Περὶ ὀρνέων.

* * * * * *

Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν ἐν βιβλίοις κ' καὶ ρ'.

* * * * * * *

πίναξ καὶ ἀναγραφὴ τῶν κατὰ χρόνους καὶ ἀπ' ἀρχῆς γενομένων διδασκάλων.

* * * * * * *

πίναξ (καὶ ἀναγραφὴ τῶν φιλοσόφων· ἐν οἷς καὶ περὶ) τῶν Δημοκρίτου γλωσσῶν καὶ συνταγμάτων.

* * * * * * *

Μηνῶν προσηγορίαι κατ' ἔθνος καὶ πόλεις.

Κτίσεις νήσων καὶ πόλεων, καὶ μετονομασίαι.

Περὶ τῶν ἐν οἰκουμένῃ ποταμῶν.

περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν.

* * * * * * *

Θαυμασίων (καὶ παραδόξων) τῶν εἰς ἅπασαν τὴν γῆν κατὰ τόπους ὄντων συναγωγή.

* * * * * * * *

περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ θαυμασίων καὶ παραδόξων.

(περὶ τῶν ἐν) Ἰταλίᾳ (θαυμασίων καὶ παραδόξων).

* * * * * * * *

* * * * * * * * * *

* * * * * * * * * *

Iam ex perspecta huius tabulae ratione, si alium nullum, certe hunc capiemus fructum, ut errores devitentur quales ad hunc usque diem commissi satis multi sunt. velut nuper admodum Augustus Meinekius, vir egregius, *Ἄργους οἰκισμοὺς* partem *τῶν κτίσεων* fuisse sibi videri dixit „praef. Callim." p. XV., idemque etiam Heckerus proposuerat „Comm. Callim." p. 5., iniuria uterque, quum quae partes erant maioris voluminis iuxta ipsum istud maius volumen enumeratas in tabula fuisse cognoverimus, ut qui diversis ibi locis appareant titulos in maxima saepe similitudine nihil tamen habere commercii statuendum sit. praeterea ex argumenti affinitate de librorum coniunctione ductae coniecturae ancipites plerumque sunt in Callimacho, qui eandem rem alias alibi tractare solebat, ut Ionem poetam attigit non solum in *πίναξι* (cf. Harpocrat. s. *Ἴων*) et in Choliambis (cf. Meinek. „fragm. Choliamb." p. 165 seq. ubi quod affert Callimachi fr. 319. nuper e cod. Saibant. ap. Gaisford. ad Hephaest. p. 36. integrius prodiit ita: *ἢ τις τραγῳδὸς μοῦσα ληκυθίζουσα*), sed etiam in lyrico carmine, ut videtur, cuius duos versus legimus in Anthol. Palat. XIII, 9., secundum etiam apud Hephaest. p. 38. eiusque scholiastam p. 186. et 187., item apud Arsen. in Leutschii Paroemiograph. II, p. 419.

ἔρχεται πολὺς μὲν Αἰγαῖον διατμήξας ἀπ' οἰνηρῆς Χίου
ἀμφορεύς, πολὺς δὲ Λεσβίης ἄωτον νέκταρ οἰνάνθης ἄγων,

quae Meinekio („Vindic. Strabon." p. 16.) e carmine aliquo ducta videbantur, in quo a poeta mercaturam et commercia Alexandrina celebrata esse putabat, ego autem ad eam rem censeo referenda esse, de qua schol. Aristoph. Pac. 835. (coll. Athen. I, p. 3. F.): *φασὶ δ' αὐτὸν* (Ionem) *ὁμοῦ διθύραμβον καὶ τραγῳδίαν ἀγωνισάμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ νικῆσαι καὶ εὐνοίας χάριν προῖκα Χῖον οἶνον πέμψαι Ἀθηναίοις.* Praeterea, alia ut omittam, Callimachus *μηνῶν προσηγορίας* scripsit *κατ' ἔθνος* idemque tamen peculiari libro etiam *ἐθνικὰς ὀνομασίας*, quamquam hic quoque vilem venditavit coniecturam Fabricius „Bibl. Graec." vol. III, p. 817., *ἐθνικῶν ὀνομασιῶν* partem fuisse *προσηγορίας μηνῶν*, cui coniecturae et ipsi adversatur titulorum in tabula ordo. Sed ne, dum alios erroris insimulo, meos ipsius errores dissimulare velle videar, eadem chorda me quoque olim oberrasse fateor, quum „Proleg. in Call. *Αἰτίων* fragm." p. 4. *κτίσεις νήσων καὶ πόλεων καὶ μετονομασίας* revocabam ad *Αἰτίων* librum secundum, quo libro tametsi urbium origines tractatas fuisse etiamnum credo, nunc tamen titulorum ordo me docuit praeterquam in *Αἰτίων* carmine etiam peculiari libro idem argumentum aliquanto, opinor, plenius quam illic fieri potuit Callimachum pertractasse. Iam desinam eius modi exagitare errores, ubi unum addidero. nam ut Blomfieldus p. XII. „*Σεμέλη*" in tabula demum nostra ex „*μέλη*" errore natum putabat, ita Heckero „Comm. Callim." p. 4. similis erroris occasionem videbatur praebuisse tabula, ut Suidas *σατυρικὰ δράματα, τραγῳδίας, κωμῳδίας* Callimachum scripsisse diceret propter *πίνακα καὶ ἀναγραφὴν τῶν — διδασκάλων.* Huic autem doctissimi viri opinioni ut refragantur loci quibus uterque titulus in tabula comparet, ita aliunde nihil opitulatur. nam quod Meinekius „Hist. crit. comic. Graec." p. 479. fidem Suidae comoedias Callimachum scripsisse testantis elevari putabat eo, quod eundem etiam tragoediarum auctorem fuisse idem Suidas prohibeat, debebat quod Philostrato Lemnio et Nicolao Damasceno p. 563. not. 2. vir eximius concessit etiam Callimacho concedere. nam nec is scaenae scripsit, ut diximus, sed museorum umbrae. Et hoc vereor ne Naekius quoque oblitus sit „Opusc." I, p. 43., quum *σατυρικὰ δράματα* Callimacho parum verisimiliter a Suida adscribi dicebat. Quod autem maximum est, in eius modi proferendis opinationibus docti homines nimium tribuere videntur communi omnium de sublesta Suidae fide iudicio, parum veterum scriptorum quos ille compilavit auctoritati. Quod si docuero, quem hic secutus sit Suidas, ei non denegandam auctoritatem esse, nemo posthac, nisi gravissimae accesserint causae, de tabulae fide addubitare volet.

III.

Coniuncta autem est haec de tabulae fide disputatio cum ea quaestione, quemnam auctorem Suidas omnibus illis locis, ubi de re literaria Graecorum agitur, secutus esse videatur. De quo pridem aliquid suspicatus erat doctus quidam vir qui Suidae verbis s. *Ἡσύχιος Μιλήσιος* prolatis I, 2. p. 907. his: „*ἔγραψεν Ὀνοματολόγον ἢ Πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν*", subiecit haec verba: „*οὗ ἐπιτομή ἐστι τοῦτο τὸ βιβλίον*". nam haec cum Bernhardyo Comm. de Suid. p. LV. non Suidae deberi censeo, sed interpolatori alicui, qui, dum *τοῦτο τὸ βιβλίον* excerptum ex Hesychii onomatologo dicit, non totum Suidae lexicon intelligi voluit, sed paulo pinguius eam huius partem significavit quae ad historiam literariam pertinet. Secuti autem vel hoc interpolatoris iudicium vel alias rationes eandem de Suidae fonte sententiam protulerunt Mauricius Schmidt „Didymi Chalcent. fragm." p. 17. n. 1., Bernhardy l. l., Valentinus Rose „de Aristotel. librorum ordine et auctoritate" p. 48 seq., alii, sed nemodum via ac ratione rem demonstravit, ne Rose quidem l. l. Nam quod plurima Suidae communia sunt cum eo Hesychii libello quem superstitem habemus post alios nuper editum a Muellero „Fragm. histor. Graec." vol. IV, p. 155 seqq., qui diligenter istum auctoris sui cum Suida consensum singulis commentarii locis enotavit praeter §. 17. (ubi conferendus fuit Suid. I, 1. p. 1245. lin. 6.) et §. 32. init. (cf. Suid. I, 2. p. 884. l. 6.) et §. 53. (cf. Suid. II, 2. p. 295. l. 4. p. 294. l. 15. p. 295. l. 16.) et §. 54. (cf. Suid. II, 2. p. 577. l. 10.) et §. 70. (cf. Suid. II, 2. p. 1465. l. 14. et p. 1475. l. 14.) et §. 71. (cf. ibid. p. 1474. l. 1.) et §. 74. (cf. ibid. p. 1491. l. 13.) —, ex solo igitur hoc consensu nequaquam id quod volunt certo colligi potest, non quo negemus huic quam manibus tenemus operis Hesychiani epitomae (nam profecto epitome est, non integrum opus) ob hanc eius conditionem omnem omnino ad probandum vim deesse, sed quia, quod nobis quidem summum est, ex epitome probari nequit in integro opere Hesychium etiam scriptorum tabulas operum addidisse, quandoquidem in ista epitome nihil nisi exiles quasdam narratiunculas de poetis nonnullis, philosophis, grammaticis, historicis, rhetoribus, inprimis autem philosophorum quaedam dicteria et placita videmus relata, sed vix quicquam ex eo genere, quae prae ceteris quivis in Onomatologo exspectaverit, de genere vitaque hominum eruditione clarorum doctisque laboribus quibus eruditionis famam consecuti erant. At enim, nisi me omnia fallunt, unam certe genuini libri Hesychiani particulam hodieque habemus quam putamus rem confecturam esse. Protulit enim Aegidius Menagius in commentariis ad Diogenem Laert. p. 608 seq. Huebn. fragmentum aliquod cui inscriptum *Ἀριστοτέλους βίος καὶ συγγράμματα αὐτοῦ*, quod ab amico quodam secum communicatum dicit, sed nescire se addit (p. 610.) is unde habuerit. Huius autem fragmenti eam partem quae est de Aristotelis genere et vita ad verbum descripsit Suidas omisso qui apud anonymum sequitur Aristotelis operum indice. neque aliunde Suidas istud damnum resarsit, ut qui Aristotelis librorum tabulam habeat nullam. Inprimis autem memorabile est quod et ipsum ex anonymo illo Suidas sumpsit: *ἦρξε δὲ (Ἀριστοτέλης) ἔτη ιγ΄ τῆς Περιπατητικῆς κληθείσης φιλοσοφίας διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ ἤτοι κήπῳ διδάξαι*. hoc enim redit in Onomatologi Hesychiani epitome statim ab initio: *ἡ δὲ Περιπατητικὴ (φιλοσοφία ἐκλήθη) διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ ἤτοι κήπῳ κατάρξαι αὐτῆς Ἀριστοτέλην*, quae quidem nominis originatio adeo est propter vocum *περίπατος* et *κῆπος* confusionem singularis et mirabilis, ut tribus istis locis idem loqui homo putandus sit. Unde conficitur, ut fragmentum Menagianum ab Hesychio conscriptum sit, quo apparet simul non defuisse eius Onomatologo librorum tabulas, ut nunc iam nihil obstet quominus ex isto Suidam inter et Hesychii epitomen consensu colligamus Suidam quaecunque ad literariam Graecorum historiam pertineant ex Hesychii Onomatologo hausisse. Quod autem fragmentum dixi Menagianum de vita scriptisque Aristotelis commentariolum, non iustum omnibusque numeris absolutum libellum, causa haec est, quod nihil ibi de Aristotelis placitis monitum videmus, quod moris fuisse Hesychio certissimum est.

Nam ut paucis adumbremus Onomatologi Hesychiani rationem et indolem, qualem coniectura informamus tum ex epitome tum ex Suidae non eo solum loco, ubi de Hesychio agit, sed ex omnibus quae de viris eruditione claris memoriae prodidit, — scripsit Hesychius natione Milesius, cognomine *Ἰλλούστριος* (conf. Constantin. Porphyrog. de Themat. I, 2. p. 18. Bonn. et Phot. Biblioth. cod. 69. p. 34. A. 38. Bekk.), qui imperatoris Anastasii temporibus floruit (cf. Suid. s. *Ἡσύχ.*), sed ad Iustiniani tempora vitam perduxit (Const. l. l. Phot. p. 34. B. 33.), praeter alia *Ὀνοματολόγον ἢ Πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν*, quo Callimachi, ut videtur, exemplum secutus — eo enim ducit utrinsque operis similis titulus — omnium Graecorum quicumque a primis temporibus usque ad Iustiniani aetatem in aliquo literarum genere inclaruerant ab oblivione vindicare memoriam studuit exceptis ecclesiae patribus, quos exclusit, sive quod paganus erat, quae Suidae suspicio fuit (s. *Ἡσύχ.*), sive quod veteris illius quae Hellenum nomen insignivit humanitatis et eruditionis admiratione imbutus genuinum et sincerum domique natum Graeci ingenii florem praedicare volebat. Qua in re ita versatus est, ut quantum potuit ubi et a quibus quisque parentibus natus esset diceret, aetatem definiret, praeceptores quaeque ad excolendum ingenium aliquid contulissent memoraret, postremo operum tabulam adiiceret, ubique autem, ne quid deesset ad depingenda hominum mores et ingenia, singulari quodam studio interponeret vel aliorum de iis iudicia et dicteria vel ipsorum prave recteve facta et placita, qualia cum in epitome relicta nunc fere sola videamus, tum Suidas quoque non aspernatus est (vide modo s. *Δίων Βυζάντιος*, s. *Πολέμων*, s. *Ποτάμων Μιτυληναῖος*, s. *Φιλύλλιος*). ac pertinent eo etiam quae in Callimachi librorum tabula de Ibide et de Democriti glossis memoriae prodita sunt.

Tale autem opus, quod qui habebat multum temporis et operae compendii facturus erat, dubitari non potest quin ad usum Suidam allexerit atque attraxerit. ac revera usum esse eum praeter ea quae diximus alia quoque probant. Velut quae de patrum ecclesiasticorum vita scriptisque Suidas lexico suo inseruit, ea tum ipsa sua forma a reliquis differunt, tum hodieque demonstrari possunt ex Sophronii, Eusebii, Socratis, Sozomeni, aliorum qui res christianas enarrabant libris esse deprompta (cf. Bernhardyi Comment. p. LIV.), ut talia Suidam in eo quo in reliquis utebatur libro non invenisse appareat. Atqui vidimus Suidam (s. *Ἡσύχ.*) conquestum quod Hesychius nullius *τῶν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων ἐκκλησιαστικῶν διδασκάλων* in Onomatologo meminerit. Praeterea prae aliorum mentione frequens apud Suidam eorum est memoria qui Zenonis, Anastasii, Iustiniani temporibus floruerunt i. e. ipsa illa aetate qua Hesychius vixit, e. g. Agathiae, Christodori, Coluthi, Damascii, Eugenii, Eustathii historici, Hermolai, Malchi, Mariani, Nicolai rhetoris, Pamprepii, Panolbii, Petri Magistri, Procopii, Timothei Gazaei, Triboniani (de quo dictum etiam in epitome Hesychii), Zosimi, aliorum. Contra qui post illa tempora inclaruerunt, eorum aut rara est apud Suidam memoria aut, ubi ex scriptoribus ecclesiasticis hauriri non potuit, certe manca admodum et exilis, velut Pauli Aeginetae aut Theophylacti Simocattae. Postremo quamquam plurimi inter Hesychii et Suidae tempora regnabant imperatores qui Constantini nomine utebantur, tamen nusquam hos Suidas distinguit, sed ita ubique loquitur, quasi unus tantum eius nominis imperator fuerit. cf. s. *Ἀψύρτιος*, *Γυμνάσιος*, *Ἑλλάδιος*, *Θέων Σιδώνιος*, *Ἰάμβλιχος*, *Ἰουλιανὸς Δόμνου*, *Λιβάνιος*, *Οὐλπιανὸς Ἀντιοχεύς*, *Παλλάδιος*, *Παῦλος Αἰγύπτιος*, *Προαιρέσιος*, alibi. Quo aperte docet alienam se ferre personam. nam ita loqui Hesychio sane licuit, non licuit Suidae. similiter qui s. *Νικόλαος ῥήτωρ* scripsit hunc hominem floruisse *ἐπὶ Λέοντος βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου* non novit nisi duos huius nominis imperatores, quod in Hesychium quidem cadit, non item in Suidam, qui fieri non potuit ut quatuor cognomines duobus illis imperatores ignoraret.

Iam satis puto constare ut in omnibus fere quae ad historiam literariam pertinent, ita in eis quae de Callimachi vita scriptisque habet Suidam ab Hesychio Milesio pendere. sequitur igitur ut iam paulo pluris illa Callimacheorum operum tabula nobis aestimanda sit. nam non iam cum aliquo ex Suidarum

genere nebulone, qui rem testetur, aut cum ignoto plane teste nobis res est, sed cum auctore minime obscuro nec nimis recenti, Hesychio Milesio. Quodsi tamen quaesiverit quispiam, is num locuples testis habendus sit, nos vera docebimus et voluisse eum dicere et vero etiam potuisse. Ac primum videamus quomodo in philosophorum historia enarranda versatus sit, de quo propter epitomae rationem certum est iudicium. Apparet autem in ea re plerumque ita se ad Diogenis Laert. auctoritatem Hesychium contulisse, ut quae inde sumpta sunt non transversum ut aiunt digitum a Diogeneis recedant, sed paene ad verbum inde descripta sint. qualia Muellerus indicavit fere omnia praeter haec pauca, in §. 31. quae Hesychius e Diogen. 9, 29. recepit, in §. 61. quae fluxerunt e Diogen. 2, 113. 114. 117—120., in §. 76. extr. quae redeunt apud Diogen. 7, 181. Praeter haec autem quae vel Muellerus vel nos e Diogene demonstravimus sumpta restant quaedam quae aliis auctoribus Hesychius debet, Porphyrio fortasse, cuius philosopham historiam ipse testificatur apud Suidam s. *Ἐμπεδοκλῆς* et s. *Σωκράτης* (item s. *Ὅμηρος*), videturque idem liber intelligendus etiam s. *Φερεκύδης* et *Γοργίας* (item s. *Ἡσίοδος*), sed s. *Ἀμμώνιος* de alio cogitandum libro docti et laboriosi viri qui tertio post Christum natum saeculo vixit. nam Porphyrius ultra Platonem eiusque tempora philosopham historiam non deduxit teste Eunapio de vit. sophist. p. 3. Boiss. Tum s. *Δομνῖνος* et s. *Δῶρος* Damascii, qui Iustiniani imperatoris aequalis erat (cf. Suid. s. v.), *φιλόσοφος ἱστορία* in testimonium vocatur, item s. *Σωτάδης Βυζάντιος* Aristoclis liber sextus *περὶ φιλοσοφίας*, quo volumine *πάντας φιλοσόφους καὶ δόξας αὐτῶν* enumeravit (Suid. s. *Ἀριστοκλῆς* coll. Ions. de histor. philos. IV, 8.). Praeterea autem aliorum sine dubio doctis laboribus Hesychius in ea re usus est, sed vel sic satis apparet idonea ei ad manus fuisse subsidia quibus verum indagare posset.

Non minus autem quam in philosophorum rebus tradendis ad poetarum historiam enarrandam Hesychius largis fideque dignis copiis instructus erat, quibus eadem cum atque Diogenis copiis usum esse fide non est quod negemus. Et prae ceteris quidem hic nominandi Dionysii Halicarnassensis *μουσικῆς ἱστορίας* libri XXXVI (Suid. s. *Διονύσιος*), cuius operis cogitationem informare animo hodieque possumus ex Rufi musica historia a Sopatro excerpta in Eclogis quas Photius Bibl. cod. 161. p. 103 seqq. descripsit. nam quum eadem sit Dionysii et Rufi librorum inscriptio singularis et longius quaesita, ut quam acceperint non a solis musicis qui proprie vocantur, sed etiam a poetis qui „ad studium hoc se adplicarant musicum", praeterea quum uterque *καὶ μελητῶν καὶ κιθαρῳδῶν* mentionem fecerit (cf. Suid. s. *Διονύσιος* et Phot. l. l. p. 103. B. l. 20.), postremo quum scholiasta Aristidis p. 537. Dind. dicat: *τὸν δὲ ποιητὴν αὐτοῦ* (i. e. carminis cui initium fuit *Παλλάδα περσέπολιν*) *Ῥοῦφος καὶ Διονύσιος ἱστοροῦσιν ἐν τῇ μουσικῇ Φρύνιχόν τινα, ἄλλοι δέ φασι Λαμπροκλέα ἢ Στησίχορον*, unde utrumque eadem tradidisse apparet in re de qua contrariae sibi extabant grammaticorum sententiae, in his Eratosthenis, qui Lamproclis fuisse carmen evicerat (cf. schol. Aristoph. Nub. 967.), — haec igitur quum ita sint, mihi quidem videtur non posse dubitari, quin Rufus amplissimum Dionysii volumen in brevem aliquam summam contraxerit. Itaque propter Rufi librum (cf. Phot. p. 103. B. l. 16 seqq.) Dionysium quoque putabimus prioribus libris egisse de poetis tragicis, comicis, dithyrambicis, de tibicinibus et citharoedis itemque dedisse (praestat enim ipsius Photii apponere verba) *ἐπιθαλαμίων τε ᾠδῶν καὶ ὑμεναίων καὶ ὑπορχημάτων ἀφήγησιν, περί τε ὀρχηστῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς θεάτροις ἀγωνιζομένων, ὅθεν τε καὶ ὅπως οἱ τούτων ἐπὶ μέγα κλέος παρ' αὐτοῖς ἀναδραμόντες γεγόνασιν, εἴτε ἄρρενες εἴτε καὶ τὴν θήλειαν φύσιν διακληρωσάμενοι· τίνες τε τίνων ἐπιτηδευμάτων ἀρχὴ διεγνώσθησαν, καὶ τούτων δὲ τίνες τυράννων ἢ βασιλέων ἐρασταὶ καὶ φίλοι γεγόνασιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τίνες τε οἱ ἀγῶνες καὶ ὅθεν, ἐν οἷς ἕκαστος τὰ τῆς τέχνης ἐπεδείκνυτο. καὶ περὶ ἑορτῶν δέ, ὅσαι πάνδημοι τοῖς Ἀθηναίοις.* Atque ex prioribus hisce libris servatam esse brevem aliquam particulam qua de Aeschyli tragoedia agitur (cf. Dindorf. schol. Aeschyl. p. 7.), admodum probabilis est Naekii et Ritteri („de Didym. opuscul." p. 89.) suspicio, itemque inde excerpta quaedam de comoedia habemus in Crameri Anecdot. Paris. I, p. 8. (cf. etiam Tzetzae scholiorum in

Aristophanem prolegomena ab Henrico Keilio edita in Museo Rhenano VI [1848], p. 114 seq.). Sequentibus deinde libris etiam *αὐλημάτων* historiam dedit, item enumeravit, *ἄνδρες τε ὅσοι ηὔλησαν καὶ δὴ καὶ γυναῖκες· καὶ Ὅμηρος δὲ αὐτῷ καὶ Ἡσίοδος καὶ Ἀντίμαχος οἱ ποιηταὶ τῆς διηγήσεως μέρος, καὶ τῶν ἄλλων πλεῖστοι τῶν εἰς τοῦτο τὸ γένος τῶν ποιητῶν ἀναγομένων* (i. e. *ποιητῶν παντοίων*, ut Suidas sive Hesychius s. *Διονύσιος* loquitur). *ἔτι δὲ καὶ περὶ γυναικῶν μαντικῶν ἀναγράφει, τίνες τε καὶ ὅθεν αἱ καλούμεναι Σίβυλλαι* (de quibus etiam Hesychius disseruit compilatusque est a Suida). Quod autem Stephanus Byz. p. 646, 5. Dionysium de Euage comico egisse narrat in vicesimo tertio musicae historiae libro, non, quod exspectaveris, in aliquo ex prioribus, causam hanc puto fuisse, quod poetas qui nullo doctore nobiles erant neque alienis praeceptis, sed suapte indole poetae evaserant, quos *αὐτοδιδάκτους* Graeci appellant, a reliquorum numero segregaverat. nam *Εὐάγης* (ipsius Dionysii verba sunt ap. Steph. l. l.) *ποιμήν τις ἦν ἀγράμματος καὶ τῆς ἄλλης παιδείας ἄπειρος, ποιητὴς δ' ἀγαθὸς κωμῳδιῶν.* — Hoc igitur tam copiosum tamque eruditum opus quis neget Hesychium, quotiescunque ad poetarum memoriam illustrandam accessit, cupide et libenter in usum suum convertisse, ut usus est apud Suidam s. *Ἀντιφάνης* et s. *Ὀρφεύς*. Praeterea autem memorabile Dionysium ab Hesychio in testimonium vocari s. *Παμφίλη* vel s. *Σωτηρίδας*. nam quum, quantum quidem scimus (cf. Voss. de histor. Graec. p. 237. Westerm.), neque Pamphile neque Soteridas carmina fecerint, mirum esset quod Dionysius *ἐν τῷ λ' τῆς μουσικῆς ἱστορίας* memorasse traditur Pamphilae adscribi solitos libros non ipsius doctae feminae, sed patris Soteridae fuisse, nisi promptissima esset coniectura praeter ipsorum poetarum simul eorum quoque doctorum virorum memoriam Dionysium illustrasse, qui commentando de iis meruerant. certe Soteridam novimus (cf. Suid. s. v.) de Homero, Euripide, Menandro scripsisse. Eodemque pertinere videtur quod s. *Ἡρωδιανός* Suidas habet: *γέγονε* (Herodianus) *κατὰ τὸν Καίσαρα Ἀντωνῖνον τὸν καὶ Μάρκον, ὡς νεώτερον εἶναι καὶ Διονυσίου τοῦ τὴν μουσικὴν ἱστορίαν γράψαντος καὶ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου*, quibus indicare Hesychius videtur Dionysium et Philonem praecipuos sibi in hac re fuisse fontes atque in eorum operibus Herodiano quoque, si propter temporis rationem licuisset — nam uterque sub Hadriano floruit — locum futurum fuisse suum et debitum. Et Philonis quidem significare videtur *βιβλία ιβ' περὶ κτήσεως καὶ ἐκλογῆς βιβλίων* (cf. Suid. s. *Φίλων*), quamquam fortasse usus est etiam eiusdem *βιβλίοις λ' περὶ πόλεων καὶ οὓς ἑκάστη αὐτῶν ἐνδόξους ἤνεγκε* (sed qui apud Suid. s. *Παλαίφατος Ἀβυδηνός* in testimonium vocatur Philo, qui *περὶ παραδόξου ἱστορίας* scripserit, alius est. cf. Westermann. Paradoxogr. p. XXXVI.). Librorum autem tabulas neque hunc puto suppeditasse Hesychio neque Asclepiadem Myrleanum (citatum s. *Ὀρφεὺς Κροτωνιάτης* et s. *Πολέμων*), qui *περὶ τῶν γραμματικῶν* scripsit primo a. Chr. n. saeculo (cf. Lehrs. „Herodian. script. tri." p. 428 seqq.) et potuit sane poetas quoque attingere, quum inter Alexandrinos multi essent grammatici iidemque poetae, ut ipse Callimachus, — neque Hermippum, qui de Parthenio poeta egit (Suid. s. *Παρθένιος*) in libro *περὶ τῶν διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων* (citato etiam s. *Ἄβρων* et s. *Ἴστρος*), — neque alium quendam Dionysium qui *Χρονικὰ* scripsit citaturque semel s. *Εὐριπίδης τραγικός*, — sed unus suppeditavit Dionysius Halicarnassensis, *τῆς μουσικῆς ἱστορίας* auctor. Nam indices operum, qui quidem *κατὰ στοιχεῖον* compositi sint, nunc apud Suidam paucis exceptis philosophorum fere non legimus nisi tragicorum comicorumque et epicorum, ut hi quidem indices suum sibi et proprium auctorem vindicent. Et dramaticorum quidem poetarum tabulas supra attulimus cap. II., epicorum praeter Callimachum exempla sunto Nicandri (cf. Suid. s. v., ubi repraesentata *Θηριακῶν* mentione reliqua iusto ordine decurrunt), Parthenii (Suid. s. v., ubi scribendum videtur: *δι' ἐλεγείας Ἀφροδίτην* coll. Suid. s. *Θέογνις, Σιμωνίδης, Τυρταῖος*, non *δ' ἐλεγείας, Ἀφροδίτην*), Euphorionis. Atqui ipsis his poetarum generibus praeter ceteros studuisse Dionysium docet eius lexicon, quo de cap. I. aliquoties diximus, unde tot in Photii et Suidae lexica manarunt poetarum fragmenta. Cui ergo rectius putabimus Hesychium singulare istud tabularum genus debere quam Dionysio?

Sed haec quidem hactenus. nam certe propter Callimachi tabulam non iam opus est ut addam quosnam auctores in aliorum virorum praeter philosophos et poetas historia enarranda Hesychius secutus esse videatur aut quibus se addixerit, ubi Dionysius, Philo, reliqui eum defecerint (quamquam vel in his docuit quanta esset diligentia, ut qui, alia auxilia quando deessent, bibliothecarum forulos perscrutaretur. cf. Suid. s. *Δαμόφιλος* et s. *Σέλευκος Ἐμισηνός*). Itaque non iam demorabimur lectores, si qui nobis contigerint fortes et patientes laboris, sed statim dimittemus, ubi quae diffusa et perplexa saepe disputatione disseruimus in brevem summam contraxerimus. Docuisse autem nobis videmur Callimacheorum operum tabulam non ipsum composuisse Suidam, sed ab Hesychio Milesio, qui Dionysio debere videtur, accepisse accurate et prudenter compositam, eundem autem excerpendo distrahendo conglutinando eam depravasse neque effecisse tamen ut aliqua pretiosissimae tabulae pars in integrum restitui nequeat aut ad usum sit inhabilis nulliusque pretii.

Actum est, ilicet!